

XÂY DỰNG KẾ HOẠCH BÀI HỌC ĐÁP ỨNG CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG NĂM 2018

Vũ Thị Thu Hà¹

Tóm tắt. Với mô hình trường học mới việc hướng dẫn xây dựng kế hoạch bài học rất rõ ràng, nếu áp dụng linh hoạt và áp với từng đặc điểm hoàn cảnh của nhà trường thì mạch bài rõ ràng có thực tế, các bước lên lớp được xây dựng theo tinh thần hướng học sinh làm trung tâm, phát huy tính tích cực chủ động của học sinh. Việc áp dụng hình thức tổ chức dạy học trong mỗi tiết học được xây dựng đã được kiểm chứng qua các lần tổ chức thi giáo viên dạy giỏi các cấp. Quán triệt tinh thần đó nhà trường đã vận dụng một số thành tố tích cực của mô hình trường học mới để bổ sung vào phương thức giáo dục đảm bảo nguyên tắc lấy hoạt động học của học sinh làm trung tâm, học sinh tích cực, tự lực, tự quản trong học tập; mối liên hệ giữa nhà trường với cha mẹ học sinh và cộng đồng được tăng cường.

Từ khóa: Xây dựng, kế hoạch bài học, chương trình phổ thông 2018.

1. Đặt vấn đề

Thực hiện Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 Hội nghị lần thứ XIII Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã chỉ đạo các địa phương, cơ sở giáo dục triển khai đổi mới đồng bộ các yếu tố đảm bảo chất lượng giáo dục; chuyển trọng tâm từ chủ yếu trang bị kiến thức sang phát triển năng lực và phẩm chất của học sinh thông qua thực hiện phương thức tổ chức giáo dục lấy hoạt động học của học sinh làm trung tâm.

Theo định hướng trên, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã chỉ đạo nghiên cứu, vận dụng một số phương pháp, hình thức dạy học tiên tiến của thế giới vào các cấp học phổ thông như: dạy học giải quyết vấn đề, dạy học tìm tòi nghiên cứu, dạy học dự án, phương pháp "bàn tay nặn bột"..., trong đó có mô hình trường học mới (VNEN). Đây là mô hình đã được thực nghiệm tại một số nước cho kết quả tốt, được UNESCO và chuyên gia giáo dục quốc tế chọn thử nghiệm tại Việt Nam trong những năm qua.

Mặt khác, để thực hiện việc đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, gắn với nhu cầu phát triển của đất nước và những tiến bộ của thời đại về khoa học - công nghệ, phù hợp với đặc điểm con người, văn hóa Việt Nam và những giá trị chung của nhân loại cũng như các nhận thức và định hướng phát triển chung của UNESCO về giáo dục, người làm công tác giáo dục luôn thay đổi để đảm bảo mục tiêu của giáo dục đề ra là đổi mới căn bản, toàn diện về giáo dục, đáp ứng được nhu cầu thực tế hiện nay, nhất là chương trình giáo dục phổ thông được triển khai bắt đầu từ năm học 2021 - 2022 đối với lớp 6. Vì vậy, việc tiếp cận chương trình Giáo dục phổ thông mới cần có thêm hướng lập kế hoạch bài học sát với thực tế. Ngoài việc tiếp tục duy trì những kinh nghiệm của mô hình trường học mới, cần tiếp tục đổi mới hơn trong việc lập kế hoạch bài học cho từng tiết, từng môn, từng chủ đề. Điều này đòi hỏi nhà quản lý cần tìm tòi đổi mới khi đã xác định được mục tiêu bài học để chỉ đạo, cải tiến hơn trong công tác quản lý sao cho có hiệu quả, nâng cao chất lượng giáo dục đáp ứng yêu cầu đổi mới.

Năm 2017, khung chương trình giáo dục phổ thông (CTGDPT) được ban hành. Tháng 7/2018, CTGDPT 2018 được Bộ GDĐT thông qua, bao gồm Chương trình tổng thể và 27 Chương trình môn học, hoạt động

Ngày nhận bài: 03/01/2025. Ngày chỉnh sửa: 17/02/2025. Ngày nhận đăng: 21/02/2025.

¹Trưởng trung học cơ sở Lê Ngọc Hân, Hà Nội

Tác giả liên hệ: Vũ Thị Thu Hà. Địa chỉ e-mail: vuthithuha31@gmail.com

giáo dục. CTGDPT 2018 được xây dựng theo mô hình phát triển năng lực, thông qua những kiến thức cơ bản, thiết thực, hiện đại và các phương pháp tích cực hóa hoạt động của người học, giúp học sinh hình thành và phát triển những phẩm chất và năng lực mà nhà trường và xã hội kỳ vọng.

Nhằm triển khai có hiệu quả việc đổi mới đồng bộ phương pháp dạy học (PPDH) và kiểm tra, đánh giá (KTĐG) chất lượng giáo dục, nâng cao năng lực đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên về phát triển kế hoạch giáo dục nhà trường theo định hướng phát triển năng lực học sinh, Bộ Giáo dục và Đào tạo (GDĐT) đã có hướng dẫn một số nội dung sinh hoạt chuyên môn về đổi mới PPDH, KTĐG và tổ chức, quản lý các hoạt động chuyên môn trong trường trung học theo công văn 5555/BGDĐT-GDTrH về việc hướng dẫn sinh hoạt chuyên môn về đổi mới phương pháp dạy học và kiểm tra, đánh giá; tổ chức và quản lý các hoạt động chuyên môn của trường trung học, ngày 08 tháng 10 năm 2014, nhằm nâng cao chất lượng sinh hoạt chuyên môn trong trường trung học và trung tâm GDTX, tập trung vào thực hiện đổi mới PPDH và KTĐG theo định hướng phát triển năng lực học sinh [1].

Chương trình bảo đảm phát triển phẩm chất và năng lực người học thông qua nội dung giáo dục với những kiến thức, kỹ năng cơ bản, thiết thực, hiện đại, thay vì chỉ chú trọng trang bị kiến thức như các chương trình giáo dục trước đây. Mục tiêu giáo dục cho học sinh cấp THCS là giúp các em phát triển các phẩm chất, năng lực đã được hình thành và phát triển ở cấp tiểu học, tự điều chỉnh bản thân theo các chuẩn mực chung của xã hội, biết vận dụng các phương pháp học tập tích cực để hoàn chỉnh tri thức và kỹ năng nền tảng, có những hiểu biết ban đầu về các ngành nghề và có ý thức hướng nghiệp để tiếp tục học lên trung học phổ thông, học nghề hoặc tham gia vào cuộc sống lao động.

Yêu cầu cần đạt về phẩm chất: (1) Yêu nước: với lứa tuổi học sinh THCS yêu cầu cụ thể về phẩm chất này là cần tích cực, chủ động tham gia các hoạt động bảo vệ thiên nhiên, có ý thức tìm hiểu truyền thống của gia đình, dòng họ, quê hương; Tích cực học tập, rèn luyện để phát huy truyền thống của gia đình, dòng họ, quê hương; Có ý thức bảo vệ các di sản văn hoá, tích cực tham gia các hoạt động bảo vệ, phát huy giá trị của di sản văn hoá. (2) Nhân ái: Yêu quý mọi người; Tôn trọng sự khác biệt giữa mọi người (3) Chăm chỉ: chăm học và chăm làm (4) Trung thực và (6) Trách nhiệm: có trách nhiệm đối với bản thân, gia đình, nhà trường, xã hội và môi trường sống

Yêu cầu cần đạt về năng lực: (1) Năng lực tự chủ và tự học, năng lực giao tiếp và hợp tác, năng lực giải quyết vấn đề và sáng tạo; (2) Những năng lực đặc thù bao gồm năng lực ngôn ngữ, năng lực tính toán, năng lực khoa học, năng lực công nghệ, năng lực tin học, năng lực thẩm mỹ, năng lực thể chất. Bên cạnh việc hình thành, phát triển các năng lực cốt lõi, CTGDPT còn góp phần phát hiện, bồi dưỡng năng khiếu của học sinh.

CTGDPT 2018 cấp THCS có những điểm mới cần lưu ý trong việc tổ chức thực hiện kế hoạch dạy học, hoạt động giáo dục; không quy định cụ thể số tiết học cho từng chủ đề/bài học. Việc quy định số tiết cụ thể cho từng chủ đề/bài học do nhà trường quy định trong kế hoạch giáo dục nhà trường và kế hoạch này do GV và CBQL nhà trường xây dựng.

Nội dung các môn học, hoạt động giáo dục được thiết kế theo hướng mở và linh hoạt, có những nội dung có tính chất cơ bản, cốt lõi được thực hiện chung cho các lớp học, bên cạnh đó có một số nội dung mang tính mở để GV căn cứ vào yêu cầu cần đạt lựa chọn nội dung dạy học sao cho đảm bảo phù hợp với đặc điểm học sinh, điều kiện nhà trường và đáp ứng đặc trưng vùng miền, địa phương.

Các môn học và hoạt động giáo dục trong nhà trường áp dụng nhiều phương pháp tích cực hóa hoạt động của học sinh. Trong đó GV đóng vai trò tổ chức, hướng dẫn hoạt động cho học sinh, tạo môi trường học tập thân thiện và những tình huống có vấn đề để khuyến khích học sinh tích cực tham gia vào các hoạt động học tập, tự phát hiện năng lực, nguyện vọng của bản thân, rèn luyện thói quen và khả năng tự học, phát huy tiềm năng và những kiến thức, kỹ năng đã tích lũy được để phát triển.

Các hoạt động học tập của học sinh bao gồm hoạt động khám phá vấn đề, hoạt động luyện tập và hoạt động thực hành (ứng dụng những điều đã học để phát hiện và giải quyết những vấn đề có thực trong đời sống), được thực hiện với sự hỗ trợ của thiết bị dạy học, đặc biệt là công cụ tin học và các hệ thống tự động

hoá của kĩ thuật số.

Các hoạt động học tập nói trên được tổ chức trong và ngoài khuôn viên nhà trường thông qua một số hình thức chủ yếu sau: học lí thuyết; thực hiện bài tập, thí nghiệm, trò chơi, đóng vai, dự án nghiên cứu; tham gia xêmina, tham quan, cắm trại, đọc sách; sinh hoạt tập thể, hoạt động phục vụ cộng đồng.

Tuỳ theo mục tiêu, tính chất của hoạt động, học sinh được tổ chức làm việc độc lập, làm việc theo nhóm hoặc làm việc chung cả lớp nhưng phải bảo đảm mỗi học sinh được tạo điều kiện để tự mình thực hiện nhiệm vụ học tập và trải nghiệm thực tế [2].

2. Thực trạng công tác xây dựng kế hoạch bài học hiện nay ở trường trung học cơ sở

Nhiệm vụ cơ bản của công tác GD - ĐT là hình thành năng lực cá nhân người học để có thể đáp ứng yêu cầu mới của xã hội. Theo Thông tư số 30/2009/TT-BGDĐT ngày 22/10/2009 của Bộ GD-ĐT ban hành quy định Chuẩn nghề nghiệp giáo viên trung học cơ sở, giáo viên trung học phổ thông thì năng lực dạy học (NLDH) được đánh giá qua các tiêu chí sau:

Tiêu chí 1: Xây dựng kế hoạch dạy học (XDKH/DH): Các kế hoạch DH được xây dựng theo hướng tích hợp DH với giáo dục thể hiện rõ mục tiêu, nội dung, phương pháp DH phù hợp với đặc thù môn học, đặc điểm học sinh và môi trường giáo dục; phối hợp hoạt động học với hoạt động dạy theo hướng phát huy tính tích cực nhận thức của học sinh.

Tiêu chí 2: Đảm bảo kiến thức môn học: Làm chủ kiến thức môn học, đảm bảo nội dung DH chính xác, có hệ thống, vận dụng hợp lí các kiến thức liên môn theo yêu cầu cơ bản, hiện đại, thực tiễn.

Tiêu chí 3: Đảm bảo chương trình môn học: Thực hiện nội dung DH theo chuẩn kiến thức, kĩ năng và yêu cầu về thái độ được quy định trong chương trình môn học.

Tiêu chí 4: Vận dụng các phương pháp DH: Vận dụng các phương pháp DH theo hướng phát huy tính tích cực, chủ động và sáng tạo của học sinh, phát triển NL tự học và tư duy của học sinh.

Tiêu chí 5: Sử dụng các phương tiện DH: Sử dụng các phương tiện DH làm tăng hiệu quả DH.

Tiêu chí 6: Xây dựng môi trường học tập: Tạo dựng môi trường học tập: dân chủ, thân thiện, hợp tác, cộng tác, thuận lợi, an toàn và lành mạnh.

Tiêu chí 7: Quản lí hồ sơ DH: Xây dựng, bảo quản, sử dụng hồ sơ DH theo quy định.

Tiêu chí 8: Kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh: Kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh

Đối chiếu với các tiêu chí với giáo viên hiện nay thì:

Về tiêu chí 1: Xây dựng kế hoạch DH, vẫn còn một số GV chưa xác định rõ được mục tiêu, nội dung, phương pháp DH đối với từng môn học, bài học cụ thể nên chưa xác định được kiến thức trọng tâm khi soạn giáo án.

Về tiêu chí 2 và 3: Đảm bảo kiến thức và chương trình môn học, chưa làm chủ được bài giảng, chưa biết phân bố hợp lí thời gian, chưa khắc sâu được kiến thức cơ bản, khi dạy còn “tham” kiến thức, nói nhiều và còn lệ thuộc vào giáo án.

Về tiêu chí 4: Vận dụng các phương pháp DH. Phần lớn vẫn dạy theo phương pháp truyền thống, khả năng vận dụng các phương pháp DH tích cực còn lúng túng.

Về tiêu chí 5: Sử dụng các phương tiện DH. Kĩ năng sử dụng đồ dùng DH của SV chưa được tốt, áp dụng công nghệ thông tin vào DH còn nặng về biểu diễn, trình chiếu trên màn hình, nên hiệu quả đang còn thấp.

Về tiêu chí 6: Xây dựng môi trường học tập. Giờ học còn căng thẳng, kĩ năng diễn đạt chưa tốt, nên chưa tạo được hứng thú học tập cho học sinh.

Về tiêu chí 7 và 8: Quản lí hồ sơ DH và kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh. Còn nặng về đánh giá khi kết thúc đơn vị bài học mà chưa đánh giá trong quá trình dạy học. [3]

Có thể thấy rằng căn cứ vào các tiêu chí Chuẩn nghề nghiệp giáo viên trung học cơ sở thực trạng đáng

bàn bởi tiêu chí đầu tiên xây dựng kế hoạch bài học là điểm then chốt phản ánh chất lượng giáo dục của giáo viên và nhà trường. Xuất phát từ thực trạng trên trong công tác chỉ đạo lập kế hoạch xây dựng bài học cần: Xây dựng mục tiêu; Lựa chọn đối tượng; Định hướng kế hoạch dạy học (xây dựng bài giảng theo tinh thần đổi mới, chú trọng đổi mới hình thức tổ chức dạy học).

Đánh giá thực trạng của mô hình trường học mới VNEN

Thực trạng việc định hướng, xây dựng các tiết thi Giáo viên dạy giỏi hiện nay khi áp dụng mô hình trường học mới:

Nhà giáo Triệu Khắc Lễ, nguyên Hiệu trưởng trường Đại học Sư phạm nghệ thuật Trung ương đã nhận định: “Dư luận phê phán VNEN nhiều, song tôi thấy dự thảo Chương trình giáo dục phổ thông (CTGDPT) mới cũng kế thừa VNEN khá nhiều, nhất là môn Nghệ thuật. Chuyển từ mục tiêu từ kiến thức, kỹ năng, thái độ sang mục tiêu phát triển năng lực. Xây dựng chủ đề học tập trên cơ sở các bài học theo phân môn của chương trình sách giáo khoa hiện tại. Tích hợp nội môn và liên môn trong chương trình giáo dục phổ thông. Mở rộng không gian học tập trong và ngoài lớp học. Khuyến khích HS sáng tạo theo cách hiểu, cách nghĩ và sử dụng khai thác vật liệu sẵn có. GV không áp đặt ý muốn (cái có của mình với HS) mà cần phát huy năng khiếu riêng của mỗi em”.

Từ nhận định đó cùng với việc thử nghiệm trong công tác chỉ đạo chuyên môn áp dụng mô hình trường học mới trong hoạt động chuyên môn, đặc biệt được thể hiện trong các tiết thi của kì thi giáo viên dạy giỏi các cấp tôi thấy đã thu được kết quả rõ rệt. Các tiết dạy của GV có áp dụng mô hình này thực sự có hiệu quả và được ghi nhận thông qua kết quả cuộc thi ở tất cả các bộ môn khác nhau.

3. Các biện pháp xây dựng kế hoạch bài học

3.1. Xây dựng kế hoạch bài học theo mô hình trường học mới

Để có được kết quả qua các kì thi giáo viên dạy giỏi, ngoài việc lập kế hoạch thì việc định hướng bài dạy qua mô hình dạy học mới thực sự hiệu quả, đây là khâu quan trọng của việc thay đổi hình thức tổ chức dạy học trong mỗi bài giảng. Cụ thể nhà trường đã áp dụng chỉ đạo dạy học theo mô hình trường học mới (VNEN) trong các tiết thi giáo viên dạy giỏi.

Áp dụng thiết kế bài giảng theo mô hình trường học mới VNEN

Bộ Giáo dục và Đào tạo triển khai mô hình trường học mới gọi tắt là VNEN với mục tiêu là đổi mới đồng bộ các hoạt động sư phạm trong nhà trường; bảo đảm cho học sinh được tự quản, tự tin trong học tập, chiếm lĩnh được kiến thức, kỹ năng qua tự học và hoạt động tập thể; phù hợp với điều kiện về năng lực đội ngũ giáo viên, thiết bị giáo dục của hầu hết các trường học Việt Nam, đồng thời có giải pháp thu hút các gia đình và cộng đồng tích cực tham gia cùng nhà trường thực hiện chức năng giáo dục. Mặc dù mô hình trường học mới hiện nay không thực hiện một cách đồng bộ song áp dụng vào việc xây dựng kế hoạch bài dạy lại vô cùng hiệu quả. Thực chất của mô hình này là: đổi mới phương pháp dạy học (ĐMPPDH) phong phú, đa dạng giúp cho việc chuyển tải các nội dung giáo dục tới HS một cách nhẹ nhàng, sinh động và hấp dẫn... Tiếp thu hướng đổi mới và bản thân nhận thấy rằng mô hình trường học mới thực sự hiệu quả góp phần nâng cao đổi mới phương thức tổ chức dạy học, đổi mới kiểm tra đánh giá hiện nay.

Mô hình trường học mới THCS được triển khai dựa trên sự phối hợp giữa hoạt động học tập cá thể với sự tương tác học sinh <-> học sinh và học sinh <-> giáo viên; hướng học sinh đến sự phát triển toàn diện, không chỉ hoạt động lĩnh hội kiến thức mà còn rèn luyện khả năng vận dụng kiến thức vào thực tế sinh động, năng lực tự học, kỹ năng sống, tự phục vụ bản thân, tự quản tập thể, bồi dưỡng hứng thú học tập để học tập suốt đời. Mô hình trường học mới THCS chú trọng phát huy năng lực riêng của từng học sinh, không ứng xử một cách đồng loạt bằng cách quan tâm đến từng học sinh ngay trong quá trình học, kịp thời động viên kết quả đạt được, phát hiện những điểm mạnh để khuyến khích, tháo gỡ những khó khăn để hướng dẫn, trợ giúp; đánh giá sự tiến bộ của từng học sinh theo yêu cầu giáo dục, không so sánh học sinh này với học sinh khác. Những đặc điểm nổi bật của mô hình trường học mới THCS so với mô hình trường học hiện nay:

Tiến trình một giờ lên lớp được thiết kế thành 5 hoạt động và cơ bản các hoạt động dựa trên nội dung chương trình và sách giáo khoa hiện hành của môn học. Đây cũng là cách thức hướng dẫn thiết kế xây dựng kế hoạch bài học trong công văn hướng dẫn 5512/5512/BGDĐT-GDTrH về việc xây dựng và tổ chức thực hiện kế hoạch giáo dục của nhà trường của Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành ngày 18 tháng 12 năm 2020. Bao gồm các bước sau[5]:

- A. Hoạt động khởi động
- B. Hoạt động hình thành kiến thức
- C. Hoạt động luyện tập
- D. Hoạt động vận dụng
- E. Hoạt động tìm tòi, mở rộng

Nội dung và tiến trình tổ chức các hoạt động trong Tài liệu hướng dẫn giáo viên các hoạt động giáo dục được thiết kế cụ thể nhưng giáo viên không nhất thiết phải thực hiện một cách máy móc, đầy đủ các bước theo trình tự mà có thể vận dụng linh hoạt, sao cho học sinh có thể tham gia các hoạt động học tập một cách hiệu quả nhất (4).

1. Hoạt động khởi động
2. Hoạt động hình thành kiến thức
3. Hoạt động luyện tập
4. Hoạt động vận dụng
5. Hoạt động tìm tòi mở rộng

Mỗi hoạt động dạy học không máy móc với thời gian khác nhau. Ở hoạt động đánh giá có thể lồng ghép đan xen trong cả chuỗi các hoạt động theo một quá trình xuyên suốt bài học

Hoạt động khởi động

Mục đích của hoạt động này là tạo tâm thế học tập cho học sinh, giúp học sinh ý thức được nhiệm vụ học tập, hứng thú học bài mới. Giáo viên sẽ tạo tình huống học tập dựa trên việc huy động kiến thức, kinh nghiệm của bản thân học sinh có liên quan đến vấn đề xuất hiện trong tài liệu hướng dẫn học; làm bộc lộ "cái" học sinh đã biết, bổ khuyết những gì cá nhân học sinh còn thiếu, giúp học sinh nhận ra "cái" chưa biết và muốn biết thông qua hoạt động này. Từ đó, giúp học sinh suy nghĩ và xuất hiện những quan niệm ban đầu của mình về vấn đề sắp tìm hiểu, học tập.

Hoạt động hình thành kiến thức

Mục đích của hoạt động này là giúp học sinh lĩnh hội được kiến thức, kỹ năng mới và đưa các kiến thức, kỹ năng mới vào hệ thống kiến thức, kỹ năng đã có của bản thân. Giáo viên sẽ giúp học sinh xây dựng kiến thức, kỹ năng mới của bản thân trên cơ sở đối chiếu kiến thức, kinh nghiệm sẵn có với những hiểu biết mới; kết nối/sắp xếp kiến thức, kỹ năng cũ và mới dựa trên việc phát biểu, viết ra các kết luận/khái niệm/công thức mới...

Hoạt động luyện tập

Mục đích của hoạt động này là giúp học sinh củng cố, hoàn thiện kiến thức, kỹ năng vừa lĩnh hội được. Giáo viên sẽ yêu cầu học sinh thực hiện các nhiệm vụ, làm các bài tập cụ thể giống như các nhiệm vụ, bài tập trong bước hình thành kiến thức, để diễn đạt được đúng kiến thức hoặc mô tả đúng kỹ năng đã học bằng ngôn ngữ theo cách của riêng mình, từ đó áp dụng trực tiếp kiến thức, kỹ năng đã biết để giải quyết các tình huống/vấn đề trong học tập.

Hoạt động vận dụng

Mục đích của hoạt động này là giúp học sinh vận dụng được các kiến thức, kỹ năng để giải quyết các tình huống/vấn đề mới, không giống với những tình huống/vấn đề đã được hướng dẫn hay đưa ra những phản hồi hợp lý trước một tình huống/vấn đề mới trong học tập hoặc trong cuộc sống. Giáo viên sẽ hướng dẫn học sinh kết nối và sắp xếp lại các kiến thức, kỹ năng đã học để giải quyết thành công tình huống/vấn đề

tương tự tình huống/vấn đề đã học. Đây có thể là những hoạt động mang tính nghiên cứu, sáng tạo, vì thế cần hướng dẫn học sinh tranh thủ sự hướng dẫn của gia đình, địa phương để hoàn thành nhiệm vụ học tập. Trước một vấn đề, học sinh có thể có nhiều cách giải quyết khác nhau.

Hoạt động tìm tòi mở rộng

Mục đích của hoạt động này là giúp học sinh không bao giờ bằng lòng, thỏa mãn với những gì đã học và hiểu rằng ngoài những kiến thức được học trong nhà trường còn rất nhiều điều có thể và cần phải tiếp tục học tập, học tập suốt đời. Giáo viên cần khuyến khích học sinh tiếp tục tìm tòi và mở rộng kiến thức ngoài lớp học. Học sinh tự đặt ra các tình huống có vấn đề nảy sinh từ nội dung bài học, từ thực tiễn cuộc sống, vận dụng các kiến thức, kĩ năng đã học để giải quyết bằng những cách khác nhau.

Đánh giá kết quả học tập

Là những hoạt động quan sát, theo dõi, trao đổi, kiểm tra, nhận xét quá trình học tập, rèn luyện của học sinh; tư vấn, hướng dẫn, động viên học sinh; nhận xét định tính hoặc định lượng về kết quả học tập, rèn luyện, sự hình thành và phát triển một số năng lực, phẩm chất của học sinh THCS nhằm mục đích giúp:

Học sinh tự rút kinh nghiệm và nhận xét lẫn nhau trong quá trình học tập, tự điều chỉnh cách học, qua đó dần hình thành và phát triển năng lực vận dụng kiến thức, khả năng tự học, phát hiện và giải quyết vấn đề trong môi trường giao tiếp, hợp tác; bồi dưỡng hứng thú học tập và rèn luyện của học sinh trong quá trình giáo dục.

Giáo viên rút kinh nghiệm, điều chỉnh hoạt động dạy học và giáo dục ngay trong quá trình và kết thúc mỗi giai đoạn dạy học và giáo dục; kịp thời phát hiện những cố gắng, tiến bộ của học sinh để động viên, khích lệ; phát hiện những khó khăn chưa thể tự vượt qua của học sinh để hướng dẫn, giúp đỡ; đưa ra nhận định phù hợp về những ưu điểm nổi bật và những hạn chế của mỗi học sinh để có biện pháp khắc phục kịp thời nhằm nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động học tập, rèn luyện của học sinh.

Cách đánh giá HS trong quá trình dạy học không nhất thiết tập trung ở hoạt động cuối như cách thiết kế bài giảng như trước mà đánh giá học sinh trong suốt quá trình dạy học. Hình thức tổ chức lớp học cũng phong phú không nhất thiết máy móc phải hoạt động nhóm và linh hoạt trong mỗi đơn vị bài học.

3.2. Xây dựng kế hoạch bài học theo định hướng phát triển năng lực học sinh đáp ứng chương trình giáo dục phổ thông năm 2018

Thiết kế tiến trình dạy học

Tiến trình dạy học chuyên đề được tổ chức thành các hoạt động học của học sinh để có thể thực hiện ở trên lớp và ở nhà, mỗi tiết học trên lớp có thể chỉ thực hiện một số hoạt động trong tiến trình sư phạm của phương pháp và kĩ thuật dạy học được sử dụng.

Mỗi bài dạy cần xây dựng theo chủ đề để thực hiện trong nhiều tiết học; bảo đảm đủ thời gian dành cho mỗi hoạt động để học sinh thực hiện hiệu quả. Hệ thống câu hỏi, bài tập luyện tập cần bảo đảm yêu cầu tối thiểu về số lượng và đủ về thể loại theo yêu cầu phát triển các kĩ năng. Hoạt động vận dụng chủ yếu được giao cho học sinh thực hiện ở ngoài lớp học.

Trong Kế hoạch bài dạy không cần nêu cụ thể lời nói của giáo viên, học sinh mà tập trung mô tả rõ hoạt động cụ thể của giáo viên: giáo viên giao nhiệm vụ/yêu cầu/quan sát/theo dõi/hướng dẫn/nhận xét/gợi ý/kiểm tra/đánh giá; học sinh đọc/nghe/nhìn/viết/trình bày/báo cáo/thí nghiệm/thực hành/làm.

Các bước tổ chức thực hiện một hoạt động học

Chuyển giao nhiệm vụ (giáo viên giao, học sinh nhận): Trình bày cụ thể giáo viên giao nhiệm vụ cho học sinh (đọc/nghe/nhìn/làm) với thiết bị dạy học/học liệu cụ thể để tất cả học sinh đều hiểu rõ nhiệm vụ phải thực hiện.

Thực hiện nhiệm vụ (học sinh thực hiện, giáo viên theo dõi, hỗ trợ): Trình bày cụ thể học sinh thực hiện nhiệm vụ (đọc/nghe/nhìn/làm) gì theo yêu cầu của giáo viên; dự kiến những khó khăn mà học sinh có thể gặp phải kèm theo biện pháp cần hỗ trợ; dự kiến các mức độ hoàn thành nhiệm vụ theo yêu cầu.

Báo cáo, thảo luận (giáo viên tổ chức, điều hành; học sinh báo cáo, thảo luận): Trình bày cụ thể "ý đồ" lựa chọn các nhóm học sinh báo cáo và cách thức cho học sinh báo cáo (có thể chỉ 1-2 nhóm; viết lên bảng hay dùng giấy A0 hay máy chiếu, thuyết trình). Nêu rõ cần làm rõ những nội dung/yêu cầu nào để học sinh ghi nhận, thực hiện.

Kết luận, nhận định (giáo viên "chốt"): Trình bày cụ thể sản phẩm học tập mà học sinh phải hoàn thành theo yêu cầu (làm căn cứ để nhận xét, đánh giá các mức độ hoàn thành của học sinh trên thực tế tổ chức dạy học): Làm rõ vấn đề cần giải quyết/giải thích; nhiệm vụ học tập phải thực hiện tiếp theo.

Đánh giá phải hướng tới sự phát triển phẩm chất và năng lực của học sinh thông qua mức độ đạt chuẩn kiến thức, kĩ năng, thái độ và các biểu hiện năng lực, phẩm chất của học sinh dựa trên mục tiêu giáo dục trung học cơ sở; coi trọng đánh giá để giúp đỡ học sinh về phương pháp học tập.

4. Kết luận

Xây dựng và tổ chức thực hiện kế hoạch giáo dục của nhà trường bảo đảm yêu cầu thực hiện Chương trình giáo dục phổ thông cấp trung học cơ sở và cấp trung học phổ thông (sau đây gọi là chương trình) linh hoạt, phù hợp với điều kiện cụ thể của nhà trường, kế thừa phát huy dạy học theo mô hình trường học mới và dạy học theo định hướng phát triển phẩm chất năng lực học sinh. Phát huy tính chủ động, sáng tạo của tổ chuyên môn và giáo viên trong việc thực hiện chương trình; khai thác, sử dụng hiệu quả cơ sở vật chất, thiết bị dạy học đáp ứng yêu cầu thực hiện các phương pháp dạy học và kiểm tra, đánh giá theo yêu cầu phát triển phẩm chất, năng lực học sinh.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Thông tư số 30/2009/TT-BGDĐT ngày 22/10/2009 của Bộ GD-ĐT ban hành quy định Chuẩn nghề nghiệp giáo viên trung học cơ sở, giáo viên trung học phổ thông.
- [2] Công văn số 5555/BGDĐT-GDTrH về việc hướng dẫn sinh hoạt chuyên môn về đổi mới phương pháp dạy học và kiểm tra, đánh giá; tổ chức và quản lý các hoạt động chuyên môn của trường trung học/trung tâm giáo dục thường xuyên qua mạng, ngày 08 tháng 10 năm 2014 .
- [3] Công văn số 4068/BGDĐT-GDTrH về việc triển khai mô hình trường học mới từ năm học 2016-2017, ngày 18 tháng 8 năm 2016, Bộ Giáo dục và Đào tạo
- [4] Công văn số 46124612/BGDĐT-GDTrH về việc hướng dẫn thực hiện chương trình giáo dục phổ thông hiện hành theo định hướng phát triển năng lực và phẩm chất học sinh từ năm học 2017-2018, ngày 03 tháng 10 năm 2017.
- [5] Công văn số 5512/BGDĐT-GDTrH về việc Xây dựng và tổ chức thực hiện kế hoạch giáo dục của nhà trường, ngày 18/2/2020 của Bộ Giáo dục và Đào tạo .

ABSTRACT

Teacher training through the development of lesson plans meeting the 2018 general education program

With the new school model, the guidance for developing lesson plans is very clear. If applied flexibly and tailored to the specific circumstances of the school, the lesson flow is clear and practical, and the classroom steps are constructed in the spirit of student-centered learning, promoting students' active and proactive engagement. The application of teaching organization forms in each lesson has been validated through various competitions for excellent teachers at all levels. In line with this spirit, the school has utilized some positive elements of the new school model to enhance the educational approach, ensuring the principle of centering on students' learning activities, encouraging students to be active, independent, and self-managing in their studies; the relationship between the school, parents, and the community has been strengthened.

Keywords: *Building, lesson plan, general education program 2018.*